

Pouseele B. & C°, Bedrijfsrevisoren

Ter Reigerie 7 bus 3, 8800 Roeselare

www.pouseele.be

Fraude

Pouseele B. & C°, Bedrijfsrevisoren

Fraude

- Er bestaat **geen juridische definitie** voor het begrip fraude.
- Van Dale: “*Valsheid, bedrog (in administratie, geldelijk beheer en met betrekking tot de samenstelling van waren).*”

Onwettige handelingen

= de schending van elke dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling:

1. **Boekhoudkundige fraude.**
2. **Inbreuken op de wetten of reglementeringen** zoals het boekhoudrecht, vennootschapsrecht, statuten van de vennootschappen, informatie te verstrekken aan de ondernemingsraad.
3. **Andere onwettige handelingen**, die een onrechtstreekse invloed op de financiële staten kunnen hebben.

Boekhoudkundige fraude

- De **bewust** (opzettelijke) **bedrieglijke** (misleidende) voorstelling van de financiële informatie door één of meerdere personen deel uitmakend van het personeel of de directie, door middel van manipulatie, aanmaak of vervalsing van documenten of bestanden, verduistering van activa, boeking van fictieve verrichtingen, valse waarderingen, enz.
- Onderscheidt zich van de **vergissing** door het bestaan van een opzettelijk karakter al of niet in samenwerking met een derde.

Vergissing

- De aanwezigheid van **onopzettelijke** anomalïen in de boekhouding of in de jaarrekening, bv. foute berekeningen of boekingen, verkeerde interpretaties van feiten, verkeerde toepassing van waarderingsregels.
- De vergissing kan gemakkelijker gedetecteerd worden dan een fraudegeval, omdat zij niet gepaard gaat met een poging tot verdoezeling.

Andere onwettige handelingen

- Overtreding van **andere wetten of reglementeringen** kunnen aanleiding geven tot **financiële sancties** en dus verlies of kosten uitmaken voor de onderneming, bv. op het vlak van de milieuwetgeving.
- **Diverse aspecten van activiteiten** inzake bv. veiligheid (bouw), gezondheid (chemie), arbeidsreglementering (transport), concurrentie (kartel), handelspraktijken (koppelverkoop), enz.
Niet noodzakelijk financiële sancties maar **financiële gevolgen ingevolge aansprakelijkheidsgeschillen.**

Degradatiescenario's

1. Kleine startende ondernemingen
2. Dynamische onderneming (klein gestart, sterk gegroeid)
3. Gevestigde onderneming

Kleine startende onderneming

1. Geen managementkennis bij de bedrijfsleiding
2. Geen management-accounting informatie
3. Financiële kosten van leningen
4. Belangrijke projecten met overschatting van opbrengsten en onderschatting van kosten
5. Te veel optimisme, te weinig realisme
6. Slechte cashflow, slechte ratio's
7. **“Creatieve” boekhouding** ter ondersteuning van kredietaanvragen

Kleine startende onderneming

8. Stress en niet-financiële mislukkingfactoren
9. Toeslaan van normale ondernemingsrisico's: staking, oninbare vorderingen, economische depressie
10. Paniekmaatregelen: bv. dramatische prijsdalingen
11. Verdere uitbreiding van schuldenlast
12. Te grote financiële belasting
13. Faillissement?

Dynamische onderneming

1. Zelfde managementsdefecten als in type 1, maar met extrovert bedrijfsleider
2. Zijn persoonlijkheid verzekert een rimpelloze start
3. Deze start haalt de pers
4. Bijzonder snelle expansie van de omzet
5. Nieuw kapitaal is noodzakelijk
6. Aanbod van financiële middelen is bijzonder groot
7. Omzet en winsten stijgen gelijkmatig

Dynamische onderneming

8. Onwaarschijnlijk groeiritme
9. Modelonderneming voor persartikels en “awards”
10. Punt voor implementatie van managementstructuren
11. Bedrijfsleider is bekend voor zijn persoonlijke rijkdom
12. Omzet, niet langer de winsten
- 13. Start van de “Creatieve” boekhouding**
14. Absurde beslissingen als zoethoudertjes voor de belangengroepen rondom de onderneming

Dynamische onderneming

15. De normale ondernemingsrisico's slaan toe: staking, oninbare vorderingen, economische depressie
16. Bankiers worden onwillig
17. Volledige informatie van het publiek door de pers
18. Faillissement?

Gevestigde onderneming

Mislukking ten gevolge van **ongecorrigeerde fouten** zoals

1. Uitsluitende aandacht voor de nutsfunctie van de manager
2. Ongecorrigeerd verlies van belangrijke markt
3. Geflopt maxiproject
4. Autocratische beleidsvoering
5. Onevenwichtig samengesteld beleidsteam
6. Onvoldoende managementdiepgang
7. Zwakke financiële controle

Soorten fraude

Er bestaat een onderscheid tussen:

1. kleinschalige of niet-georganiseerde fraude
2. grootschalige of georganiseerde fraude

De eerste soort is gemakkelijker te herkennen,
bv. via nevenberekeningen

Kenmerken van kleinschalige fraude

1. Beperkt tot één object van malversatie, bv. één onderneming.
2. Vaak een langzame opbouw van de criminaliteit, bv. geld “slepen”.
3. Vlug waarneembaar in zakelijke contacten.
3. Geringe “professionaliteit” van de malversant.

Kenmerken van grootschalige fraude

1. Berust op structuren, bv. BTW-carrousel, witwasoperaties.
2. Beoogt meerdere objectieven tegelijk en/of is repetitief.
3. Berust op criminele intenties vanaf het begin.
4. Ontwikkelt vaak camouflagetechnieken.
5. Meestal gekenmerkt door hoge criminele “professionaliteit”.

Soorten fraude

Er bestaat een onderscheid tussen:

1. **financiële** fraude, bv. kasgeldvennootschappen, sterfhuisconstructies;
2. **fiscale** fraude, bv. BTW-carrousel, zwartwerk.

Fraude-classificaties

	Financiële fraude	Fiscale fraude
Niet- georganiseerd	(1)	(2)
Georganiseerd	(3)	(4)

Fraude-classificaties

1. **Niet-georganiseerde financiële fraude**
bv. misbruik van het krediet of de goederen van de vennootschap, oplichting.
2. **Niet-georganiseerde fiscale fraude**
bv. zwartwerk en zwarte ontvangsten, BTW- en omzetmanipulaties.
3. **Georganiseerde financiële fraude**
bv. sterfhuisconstructies, kasgeldvennootschappen.
4. **Georganiseerde fiscale fraude**
bv. BTW-carrousel, witwasoperaties.

Fraude-indicatoren buiten de jaarrekening

1. Niet toepassen van de alarmprocedure (art 633 – 634 W. Venn.).
2. Afwezigheid van notulen (AV, raad van bestuur).
3. Oneigenlijk gebruik rekening courant bestuurders.
4. Groot aantal uitgeschreven of ontvangen creditnota's.
5. Dualiteit tussen het bestuur in rechte en het bestuur in feite van de vennootschap.
6. Voortdurende (pré)financiering van privé-uitgaven met vennootschapgelden.

Fraude-indicatoren buiten de jaarrekening

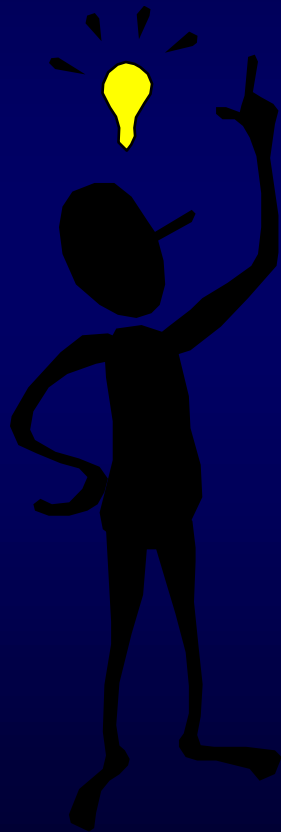
7. Hoog niveau van representie-, relatie- en reiskosten, waarbij niet in de 1e plaats de verantwoording, maar de begunstigde belangrijk is.
8. Liberaal kosten- of financieel gedrag van één of enkele bestuurders in tegenstelling tot andere(n).
9. Abnormale ratio cash betalingen/girale betalingen.
10. Abnormale ratio omzet onderneming/totale markt.

Fraude-indicatoren buiten de jaarrekening

11. Vraagtekens omtrent de intellectuele bekwaamheden van de ondernemingsverantwoordelijken m.b.t. de sector en twijfels omtrent de morele en intellectuele kwaliteiten van de handelspartners.
12. Verbazende relatie tussen de in- en verkoopprijzen en anomalieën in de prijsevoluties.
13. Verbazende gelijkenis tussen de lay-out van eigen documenten van de onderneming en deze van klanten of leveranciers.

Fraude-indicatoren buiten de jaarrekening

14. Bijzonder opvallende bedragen betaald voor consultancy en/of beheersbijstand.
15. Voortdurend intensiever wordende klant-leveranciers-relatie met ondernemingen waarmee een nauwe band bestaat.

**Voornaamste bronnen:
Fraude en onwettige handelingen,
Controleaanbevelingen Vademecum IBR**

en

**Fraude: preventie
controle en knipperlichten**

W.R. Van Oosten

seminarie IBR 23 oktober 2002

Pouseele B. & C°, Bedrijfsrevisoren